

Nagykanizsán jártunk

Tapasztalatok a Nagykanizsai Kistérségi Adatkezelő Rendszerről

2006. június 14-én reggel 8 órakor indultunk Nagykanizsára. A tanulmányút célja az volt, hogy megismerjük az ottani városi könyvtár munkáját. Különösen a helyismereti gyűjtemény digitalizálása és a kistérségi mozgókönyvtári ellátás érdekelt bennünket.

Tíz órakor már a Halis István Városi Könyvtár recepciós pultjánál álltunk, ahol Czupi Gyula könyvtárigazgató köszöntött minket. Ismertettük elsődleges célunkat, hogy egy digitalizáló szoftver ügyében vagyunk itt, amit a helyismereti gyűjteményünk állományvédelme érdekében, és webes felületen történő megjelenítéshez is használhatnánk. Czupi Gyula helytel kínál minket, és elkezdte mesélni, hogy ők hogyan alakították ki a Nagykanizsai Kistérség Mozgókönyvtári rendszerét. Nem értettük, miért ezzel kezdi ismertetőjét. Megnyugtatót mindenkit: ahhoz, hogy megértsük a koncepciójukat az elejétől, vagyis a „kályhától” ismerteti munkájukat. Végigvezetett minket azon az úton, amit kidolgoztak, egészen a jelenleg folyó munkákig.

A Nagykanizsai Kistérségben 47 település csatlakozott a Mozgókönyvtári Ellátórendszerhez. Van köztük jól működő, van köztük csökkentett nyitva tartással működő, és van olyan, ami szünetelt, de szolgáltató helyként újból megnyílt a község lakossága előtt.

Ahhoz, hogy ez az ellátórendszer zökkenőmentesen működjön, kell:

- szélessávú Internet mindegyik csatlakozott községben,
- multimédiás, magas fejlettségi fokú számítógép, szoftverekkel,
- egy jól működő, jól felszerelt központ, ami össze van kötve a községi számítógépekkel,
- jól működő kommunikáció a szolgáltató könyvtár és a községek között.

Ezeket figyelembe véve egy lelkes, fiatal informatikus csoporttal közösen megalkották a Nagykanizsai Kistérségi Adatkezelő Rendszert, www.nagykar.hu

A cél az volt – folytatta Czupi Gyula igazgató, miközben bekísért minket könyvtárunk „Neumann János” termébe, hogy ne csak dokumentumokat juttassunk a vidéki állampolgároknak, amik a kiskönyvtárak polcain sorakoznak, hanem elsődlegesen a kért és a könyvtárhasználó számára fontos információkat szolgáltatassanak. Természetesen a szükséges segédkönyvtári, kézikönyvtári dokumentumokat kiszállítják és elhelyezik a szolgáltató helyeken, továbbá a keresett irodalmat (kötelezők, klasszikus szépirodalom, friss szakirodalom, stb.) tartós letétként kihelyezik a könyvtárakba. De a hangsúly az információ eljuttatásán van. Az információszolgáltatás leggyorsabb módja a digitalizálás utáni adat elküldése fájl formátumban. Ez lehet szöveg, kép, mozgóképek, zene. Természetesen az egyszer digitalizált információt a rendszer megőrzi és tárolja, így későbbi visszakeresésre van lehetőség. Ezen túl az állományvédelem is meg van oldva a digitalizált fényképekkel, szövegekkel, videó dokumentumokkal.

Mi is a NAGYKAR?

- Webes információs felület,
- közösségi színtér, ahol találkoznak az igények a kért információkkal,
- eseménynaptár,
- digitális adatbázis, visszakeresési lehetőséggel.

A www.nagykar.hu oldalt megnyitva kétféleképpen tudjuk használni a rendszert. Szekunder felhasználóként, mint Internet-használó böngészhetünk az eseménynaptárban, kereshetünk a napról napra bővülő digitalizált adatbázisban. A „publikus” státusszal rendelkező dokumentumokat letölthetjük felhasználhatjuk tanulmányainkhoz, kutatási anyagunkhoz. Primer felhasználóként akkor használhatjuk, ha részesei vagyunk az ellátórendszernek, és így már jelszóval is rendelkezünk Ekkor már az e-

mail küldési lehetőségen túl, egy online csevegésbe kapcsolódhatunk be. Chat rendszeren keresztül a bejelentkezett munkatársakat megszólíthatjuk, kérdéseket tehetünk fel. Jelszóval rendelkezve már részesei lehetünk az adatbázist építők csapatának. Digitalizálás (szkennelés) útján adatokat vihetünk be a rendszerbe, ahol a megfelelő helyre elhelyezve visszakereshető, tárolható formátumot kapunk a kért információról. A legjellemzőbb formátum a digitalizált képformátum. A rendszer a DjVu képnézőt használja, ami rendkívül kisméretű képeket támogat, evvel is segítve a hatalmas adatbázis méretének csökkentését. Az ilyen módon lefényképezett szöveget, táblázatot, képet DjVu fájlformátumban tárolja a szerver. A fájlkon fejlett szövegfelismerő szoftvert átfuttatva visszakereshető leírásokat kapunk. A képfájlokat és a képről készült kereshető fájlkat egymáshoz rendelve megkapjuk azt az adathalmazt, amiben keresni lehet. A keresőkérdések találati halmaza a szövegfelismerő szoftver által készített fájlkat tartalmazza, amik rámutatnak magára a keresett DjVu fájlra. Ezeket a fájlkat letölthetjük, nyomtathatjuk, dolgozhatunk vele, vagy akár e-mailhez csatolva továbbíthatjuk a kérést elindító vidéki kollégánknak. Az adatbázis feltöltése történhet szervezett formában is, amikor egyes állományegységeket digitalizálunk. Például a pécsi helyismereti gyűjtemény anyagát állományegységként beépítve a KAR rendszerébe, megoldható lenne az adatvédelem, a visszakereshetőség, és a felhasználhatóság is. Az adatbázis növekedését és tartalmát befolyásolhatja a naponta beérkező kistérségi kérések kiszolgálása is. Nagykanizsán a helyi folyóiratok és helyismereti könyvek digitalizálása mellett, a kistérségből érkező információkereső kérdések azonnali megválaszolása alakítja adatbázisukat. A kért információt digitalizálják, a KAR adatbázis

részévé teszik, majd e-mailben, vagy Webes letölthetőség biztosításával hozzáférhetővé teszik a kérdést elindító számára. Mivel az információ végigmegy a „digitalizálás”, „eltárolás”, „visszakereshetőség biztosítása” munkafolyamatokon, a KAR adatbázisba bekerülve, máshonnan érkező azonos kérdésre máris szolgáltatható az információ.

A digitalizált dokumentumok kép- és szövegfórmátumainak köszönhetően „korlátlan keresési lehetőségeket” nyújtanak a használók számára. Mivel bármelyik, jelzővel rendelkező „rendszerkezelő” építheti a „digitalizált világot”, némi anarchiát fedezhetünk fel a rendszerben. Az aktuális referenz-kérdések motiválhatják egy-egy dokumentum megjelenését a KAR adatbázisban. A Nagykanizsán létrejövő digitális világot, tehát erősen meghatározzák a tájékoztatás szükségletei.

Belelátva a nagykanizsai munkákba megtudtuk, hogy ezeknek a feladatoknak az elvégzésére minden forrást igyekeznek megszerezni. A számítástechnikai háttérrel a kistérségi társulással közösen építették ki állami normatívából. A személyzeti feltételeket a községekkel közösen oldják meg. A munkaügyi központ bevonásával munkanélkülieket alkalmaznak pályázat útján. Továbbá lelkes önkéntesek is segítik munkájukat.

A honlapot a [WebLab Informatika Kft.](#) készítette. Maga a program még teszt (béta) állapotban van, de működőképes, és

látszik, hogy sok munkát fektetnek bele. Minden észrevételt, ötletet befogadnak. A fejlesztéseket a községek és a szolgáltató könyvtár munkájának megkönnyítésére végzik.

A szakmai nap végén megköszöntük Czupi Gyula igazgató úr szíves kalauzolását, majd neki és munkatársainak további sok sikert, jó munkát kívánva indultunk haza Pécsre. A tartalmas nap végén fogalmazódott meg kis csapatunkban, hogy a következő tanulmányút célállomása a fonyódi Eötvös Károly Városi Könyvtár lehetne. Fonyódon „csak” a helytörténeti anyagra korlátozzák digitalizációs munkájukat, valamint sokkal központosítottabban, szervezettebben végzik a helyismereti gyűjteményük állományvédelmét digitalizálás útján.

Konklúzió: Baranyai Kistérségi Adatkezelő Rendszer kiépítésével (esetleg nevezhetnénk BARAKAR-nak) elérhetnénk a magas szintű kommunikációt, és információszolgáltatást a pécsi, mohácsi, sellyei, siklósi, sásdi, komlói, szigetvári kistérségekben (nem is beszélve a Dél-Dunántúli Régió könyvtári hálózat kiépítéséről). Továbbá a Baranya megyei helyismereti gyűjtemény – legyen az akár a megyei könyvtár állományában, vagy esetleg egy kisközség könyvtárában, faluházában – megszervezett megőrzését, állományvédelmét, visszakereshetőségét, szolgáltatását érhetnénk el.

Márkus István

